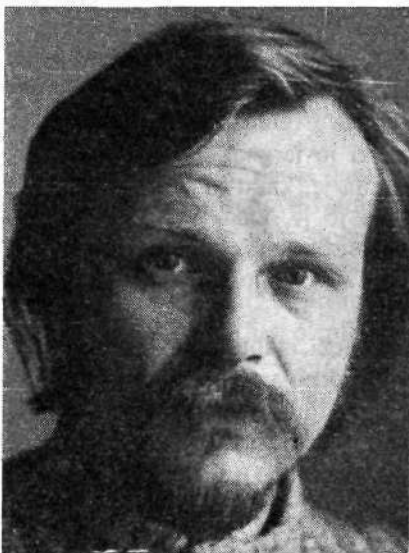

kočijaž se ni pustil opiti do onemoglosti, da bi potem kaj povedal. Tako je ostalo samo pri tem. Pri namigovanju in skomigovanju z rameni. Vse skupaj se ni premaknilo naprej.

Ali pa se je premaknilo? Morda samo v kočijaževi glavi, ki je medtem čakal na smrt in se oziral po sobi. Iskal je okno, v podzavesti je vedel, da se z okna, če se postavi čisto poleg, da videti pokopališče in majavega ptiča, ki se mu zdaj smeji in mu miga: Pridi, tukaj spodaj je zlato. Ljudje pa, kot da so ptiča razumeli, so pohiteli. V rokah so imeli lopate in krampe. Zagrizli so se v asfalt, razrili so kanalizacijo, vsi so izginili v jamo. Otroci so se znova začeli igrati. Mislili so, pustimo te nore starše pri njihovi igri.

Ptič pa je nenadoma obnemel in pokopališče se je zableščalo v zlati barvi, zlasti križi so pozvanjali. Kočijaževo zlato je raznesel veter po grobovih . . . Tukaj je bilo njegovo zlato.

Zgodbi zelenega fanta z gorečo paličico

Niko
Goršič

ZAPELJIVEC

Morda je nekaj boleznega v tem, ko človeku kljuje v prekleti skledi spomina s tisto sesirjeno, nakodrano navlako sprijetih kosmičev-konjičev, ki se v povsem nekontroliranih in nepričakovanih drobcih temnih izb oglašajo kakor zagrobne trobente. In prisotno je tudi samoljubno ugodje, navkljub militantni jezi tete Morale. Srebrne pege visijo iz nje, zaklepajo jo v trpežne ponve ter cvrejo z norostjo sle.

Dogodek je povsem irelevanten, bi danes rekel kolega Vili, ki šiba po Zagrebu in srečen zamuja zamujeno. Toda to so bili časi, ko zaljubljene trave še niso dišale po telesih, ko je zburjal griče srha že njen nasmeš v dežju med šopi drevja. Satenaste kocke so bile vse naokoli, vilinski trakovi v zraku in krogle so se gibale ena za drugo: se prerivale, zaletavale, skakljale z ihtavimi gibi gonov. Bili so zeleni krogi, ki so nas držali v pripravljenosti, bili so vijoličasti krogi, ki so nas potiskali v moreče sanje erosa.

Nič spontanega ni bilo v tem. Strah in slast. Grmade vrh noči. In nebo — bolesten turški med.

Igle vriskajo v gostih sanjah. Nekoč je živila.

Vse je v jasni konturi, fluorescenčni lisi: zvezdav fantovski pogled, bežen, poželjiv, ki ugrizne kakor mlado ščene v polni dojki. Popartist Tom ju je dal nekega dne v okvir in ju še sedaj, kakor adolescenti, z voyeursko zadrego ogledujemo skozi režo, kljub njuni popolni depersonaliziranosti. Razburja nas specifična oblost, prijetno zajetje mehke ženske gline, ki je iracionalno razvlečena v panoramo.

Lahen pobeg oči skoz apatično galerijo obrazov. In optični otip iz nekega povsem vsakdanjega stanja večerne ljubljanske omedlevice ter bledikastega trolejbusnega ropota. Daljinska artilerija ali brezžična terapija. Vse v stoični vertikali.

Zapeljivec — je zapisano pred menoj z Maupassantovo razpotegnjeno roko. Vaša sem z dušo in telesom. Poslej lahko storite z menoj, kar hočete (Prolog. Ikonološke studije.) Ta človek, ki sedi ob njej in ga vidi, kako trga z roko bilko za bilko ob njenem krilu in tega krila bi se rad dotaknil, ta človek je zdaj povezan z njenim telesom in srcem s tisto skrivnostno, sramotno vezjo, s katero je narava povezala žensko in moškega. (Uvod v estetiko.) Roka ji je zdrsnila ob krilu tja do trave in tam je negibno obležala z razprtimi prsti. In zagledala je njegovo, kako prihaja nalahno kakor zaljubljena žival, ki išče svojega tovariša. (Noč bliskov. Start. Delo. Isidora Duncan.) Videla je njegove ustnice, kako so zašepetale: Ljubim vas. Naglo se je obrnila, da mu ne bi prav tako odgovorila z istima dvema besedama, ki sta ji proti njeni volji silili na ustnice, v zanosu, ki jo je gnal proti njemu. (Vesele note za blokflavto. Stokrat 5 minut.) Čutila je, kako jo oblezuje neka želja in se je dotika kot perutnica ptice; čutila jo je, kako je prišla skoz odprto okno, prišla je njegova želja, njegova goreča želja, ki jo išče, jo roti v tišini noči. Kako je vse to dobro, sladko novo — biti ljubljena! (Duševnost in umetnost. Problemi. Sodobnost.)

Objemek modrega v oknu noči, vibracija Gnamuševega slikovnega polja, kjer je abstraktnost tako nazorno vpisana, kakor bi bila knjiga. Čarnost je v prividni metafizični situaciji. Nenavadno pa je, ker je vse tako obstojno, prisotno, čutno. Kakor fantov ugriz. Tako rekoč: realiteta.

Nič posebnega ni bilo na njej. Razen prsi. Pa tisti trenutek, ko je vsaka ženska lepa. Čuden nemir je to, brnenje telefonskega droga. Fant je takoj opazil, da ji pogled ugaja in da ga je skrila, ne samo v nedra. Z navajeno in povsem hipnotično naglico se je pognal s sedeža ter skočil za njo v lisasto ulico. Pogum zapeljivca je za trenutek izginil. V temenu mu je topotala temna bolečina krvi. A ona, kakor da je hotela nečemu uteči. Ko je bil ob njej, je za desetinko sekunde obstala v zraku.

Gospodična, kam pa tako hitite?

Črno je bilo v njenem obrazu, zakleta svetloba, ki ji je udarjala skozi kožo v tisti črni cestni luči.

Kako vam je ime?

Obrnila se je k njemu in odkimala. Je tujka?

Vse se je dogajalo v športnih stotinkah.

Do you speak English?

V krču je stresla z glavo, z nerazumljivo norostjo.

Parlez-vous français?

Telo se ji je zbiló kot po strelu. Se uvilo, zalebdelo, zaihtelo.

Noge so se mu vklešile v tla, iskre so zapustile njegove dlani. Gledal jo je. Imela je skalo v čelu, ki se ji je krušila v stotisočih nočeh.

Golčeč krik. Paničen tek. Sesula se je v neskončnost ulice.

Hiše so se usločile v oboke brez oken in vrat, gibko blato človeških gonov se je zlilo skoz urbano krajino ogromnih gomoljev neznanega srda.

Zbežalo ni le tiho golčanje grlice.

Nema je.

In ostal je temni fant in ostal je krik globoko v mesu trav in v telesih dreves, tam na temnem tlaku.

ZELENI FANT 15. NOVEMBRA 1979

Predstavljajte si, da stojite na vogalu Stritarjeve ulice in Cankarjevega nabrežja ter iščete svetleč kip ženskega neba v izložbi.

Oštevate se, ker niste dovolj pogumni, da bi se slekli in zaplavali za rekreacijo po Ljubljani čisto goli v tem snežnem jutru in vzkliknili hojladri hojladro vsemu navkljub. In potonili, če bi se vam tisti trenutek tako zadelo.

Ključ je v tem, da se nam zazdi, da stresemo tisto otavo z naše glave, se zatreskamo v sosedovo Nadico ter pestujemo golobe v razbesnelih dlaneh.

Zanimiva je ta naša norost, ko razpiramo drob čustev, jih zlivamo po ulicah in sinjih sobah naše samote pod noge ljudi, da gazijo po njih, zamahujejo z rokami, se posmehljivo namrdnejo in zletijo čez Tromostovje proti gledališki pasaži z otrplimi kulturnimi sohami, polnimi rokami sadjevcev in gin tonicov.

Ekstaza je tisti trenutek v nas, da bi se resnično lahko ubili, sprejeli zemljo v dlan, se spoprijateljili z noji v prsti.

Takrat nič ne pomislimo, da se nad nami spreletavajo čebele bivšega čebelarja in srkajo znoj cvetic v geometrične lončke za zdravilne čaje proti nahodu, vnetju grla, trebušni slinavki, zelenemu žolču, razbitemu komolcu.

In tam med vrati uzrete bleščečega fanta z razmršenimi lasmi in suhim, jeklenim telesom — vpetim v ozke hlače in dolg, zelen plašč — kako se vpija v zrak in zbira njene oči v žepe, da so vsi nabuhli.

Ustavili se boste za hip, se zagledali vanj in postalo vam bo nekako težko, ne da bi razumeli zakaj.

Pospešili boste korak, uprli pogled v asfalt in tako z nagibom vratu šli vso pot po Čopovi ulici. Nekaj vas bo srbelo v temenu, razbijalo vam bo pod vekami, začutili boste daljno bolečino nekega časa, ki je v vas povsem umrl.

Fant z nabuhlimi žepi, s telesom vpetim v nebo, z uhani nežnih besed nje.

Ne boste se mogli spomniti, kaj ima v žepih, zelenih torbah spenjenih žilic.

Nekaj dražljivega bo v tem razmišljanju, ki vas bo popadlo — slastna obsedenost.

Videli ste, kako je z zamišljeno kretnjo vzel cigareto in jo kot rezilo vdrel med ustne, žareče, da je zagorela sama od sebe. Strašna moč je bila v njem. Zelen dim se je izvijal iz bele paličice in spreminjal snežen zrak v iskrečo svetlobo, kot da bi se v njem igrale kresnice.

Razmišljali boste, kako nenavadno visok je bil. Čela sploh niste mogli videti in tudi njegovih lasnih kodrov, ki so se skrivali nad strehami.

Ali je sploh imel obraz? Oči?

Razpuščal se vam bo v stene hiše, da se boste vprašali, če ste fanta v resnici videli.

Ustavili se boste in pomislili, če bi le ne bilo prav, da se vrnete.

Zamudili boste kosilo, žena bo zopet godrnjala, da ne znate nikoli priti naravnost domov, da zmeraj tičite s kolegi, ali karsibodi že so, pri nula tri vinjaku in gobezdate o neumnostih, da ste pijanci in sploh moška sodrga brez odgovornosti do doma in otrok, ki vas kličejo stric.

Skriven znoj vam bo zalil čelo, ki ga ne boste mogli obrisati. Popadel vas bo strah in vas zvlekel nekaj korakov nazaj.

Začutili boste hrib v prsih, ki vam bo rasel ter vam hotel razgnati prsni koš. Čisto omrtvičeni boste, zabiti v tlak.

Vleklo vas bo nekam dol.

Pogledali boste za svojimi nogami in ne bo jih nikjer.

Počutili se boste kot v živem pesku in z rokami boste poizkušali preprečiti vdiranje.

Ljudje se bodo zbrali okoli in začudeno strmeli v vas.

Nikogar ne bo, da bi vam pomagal.

Iskali boste znan obraz, toda ne, sami tuji obrazi bodo. Čudno spačeni, z rezgetom na ustnicah.

Zaslišali boste cvileč posmeh.

Kot da so miši, velike, dlakave miši iz temnih izb, brez nog.

Režanje iz njihovih ostrih zob se bo sprevrnilo v peklenski trušč.

Fantazmagorične sanje so vse to, boste pomislili. Bleda, strašilne sanje. A ne boste imeli moči, da bi se uprli čudno spačenim živalskim pojavam.

Kot da sem v blaznici, da se sesuvam v tla.

S strahom boste opazili, da so se vaše ustnice že dotaknile talnih ploščic. Videli boste samo še tačice s krepeljci. Z zobmi se boste zagrizli v tlak in začutili, da so se zdrobili.

In že vas bo zvleklo navzdol.

Ničesar ne boste več slišali, ničesar čutili. Oči se vam bodo zaprle. Samo zavest bo še delovala in spraševala, kaj se dogaja z vami.

Zakaj se niste prej obrnili nazaj in stekli na tisti vogal, kjer je stal zeleni fant z gorečo paličico? Zakaj niste hoteli, da bi spoznali?

Potem se bo izselila iz vas tudi zavest. Boste samo še zemlja.